

Rast.

*...da občutim v sebi
le eno veličast vesoljstva tihega
Rast.
(Srečko Kosovel)*

UVODNIK

Škotska - laboratorij Evrope prihodnosti

Izid referenduma o avtonomiji Škotske in Wale-
sa je razveselil v prvi vrsti seveda krajevne avto-
nomiste, zatem britanskega premiera Tonyja Blai-
ra, ki je načrt o avtonomijah izdelal in ga tudi iz-
peljal, nenazadnje pa tudi vse tiste, ki vidijo pri-
hodnost Evrope ne samo v zvezi posameznih na-
cionalnih držav, ampak tudi v povezovanju manj-
ših krajevnih subjektov, ki imajo svojo avtonomijo
in specifičnost.

V tako Evropo upajo zlasti člani in predstavniki
tistih 50 milijonov Evropejcev, ki ripadajo raznim
narodnim, etničnim in jezikovnim manjšinam na
stari celini. Pripadniki manjšin dobro vemo, kako
hud utegne biti pritisk centralistično urejene drža-
ve, ki ne dopušča najmanjše iniciative brez svoje-
ga pristanka in ki je do nedavnega videla v manjši-
nah nekaj tujega, nezanesljivega in celo sovražne-
ga, ki ga je treba čimprej uničiti (resnici na ljubo ta
miselnost ni še popolnoma izginila). Ravno tako
so si manjšine vedno veliko obetale od uvedbe av-
tonomije na področjih, kjer živijo, saj jim ta, poleg
seveda specifična zaščitnega zakona, nudi mož-
nost, da se lahko ohranijo in razvijajo. Z uvedbo
avtonomije za določeno področje, lahko krajevno
prebivalstvo - in torej tudi manjšine - odloča o
marsičem, kar zadeva njegovo življenje.

Zato bo izrednega pomena slediti razvoju avto-
nomije na Škotskem in v Walesu, pa tudi v drugih
evropskih deželah (npr. v Kataloniji, v baskovskih
provincah, na Južnem Tirolskem idr.). Od tega bo
odvisno, ali bo Evropa prihodnosti lahko temeljila
na avtonomiji krajevnih stvarnosti in vrednotenju
krajevnih specifičnosti in kultur ali pa bodo njen
glavni element še naprej centralistično urejene na-
cionalne države. Zato lahko upravičeno trdimo, da
sta Škotska in Wales laboratorija Evrope prihod-
nosti.

Ivan Žerjal

Matej Susič: jesenski motiv (akvarel).

VII. Draga mladih o duhovnih temeljih Evrope in slovenskih interesih

Teško bi letošnja Draga mladih našla bolj aktualno, zanimivo in žgočo tematiko, kot je prav nastajanje Evropske unije in možnosti Slovenije in slovenske manjšine v njej. Tako v Italiji kot v Sloveniji je prav Evropa v zadnjih letih med najbolj priljubljenimi temami političnih okroglih miz in diskusij. V Italiji so v ospredju ekonomski problemi in uresničitev maastrichtskih parametrov, v Sloveniji pa predvsem vprašanje vključevanja Slovenije v EU in bolj ali manj upravičen strah pred razprodajo slovenske zemlje in izgubo lastne, komaj pridobljene samostojnosti. Redkokdaj pa se govori o duhovnih temeljih Evrope in o kulturnih vidikih združevanja ter o tem, kako bodo različni narodi in jeziki preživeli. Bo združena Evropa le velik talilni lonec, kjer se bo kot posledica uniformiranja izgubila vsa tista raznolikost, ki je pravo bogastvo Evrope?

Kot nalašč je bilo zato predavanje Vinka Ošlaka z zanimivim orisom duhovnih in kulturnih temeljev Evrope. Marsikoga je Ošlak prav gotovo presenetil s tezo, da Evropa ni prinesla človeštvu nič novega, ampak da je njena zasluga v tem, da je znala sintetizirati dosežke drugih civilizacij (pisa, filozofija, religija). Zelo kritičen

Okrogla miza: sodelovali so (od leve proti desni) mag. Andrej Aplenc, dr. Franci Križanič, Gregor Novak (moderator), dr. Ivana Suhadolc in dr. Franc Zagožen.

je bil tudi do današnjega evropskega združevanja, češ da je združevanje v eno državo v zgodovini vedno pomenilo neko nazadovanje in konec ustvarjalnosti (Grčija, Italija, Nemčija). Poleg tega pa delajo po njegovem mnenju snovalci EU izredno napako, ko se na vse načine trudijo, da se zedinijo o podobi na novih kovancih, niso pa še rešili niti problema jezika in

sporazumevanja v novi skupnosti. Pri tem ni bil preveč prepričljiv v hipotezi, da mora neki nov skupni evropski jezik še nastati, vendar postavljen problem prav gotovo obstaja.

Draga mladih pa je pogledala tudi, kako je v Evropi zdaj. Za to sta poskrbela Avstrijec Walter Ertl, vodja oddelka za evropske zadeve in zunanjo trgovino pri Zvezni gospodarski zbornici na Dunaju, in italijanski diplomat ter univerzitetni profesor Luigi Vittorio Ferraris. Oba sta prikazala svoj pogled na EU. Ertl kot diplomat države, ki je šele pred dvema letoma postala članica Evropske skupnosti in se je tej pridružila predvsem iz ekonomskih razlogov. Ferraris pa kot predstavnik države, ki sodeluje pri projektu združevanja Evrope že od samega začetka in verjame v to združevanje ne samo iz ekonomskih, ampak tudi političnih razlogov. Pri tem je omenjal tudi evropsko miselnost, ki je - tako meni - med Slovenci še odsotna. To pa je ena od glavnih ovir približevanja Slovenije EU. Pri tem je morda prikazal kot živ primer tisto dvoličnost evropske diplomacije, o kateri je naslednjega dne govorila Ivana Suhadolc: Države, ki so že čla-

Udeleženci Drage mladih.

nice EU zahtevajo določene pogoje od nečlanic EU, tudi če same teh ne izpolnjujejo in za to tudi nikomur ne odgovarjajo. Težko bi namreč rekli, da je tu v Trstu ozračje bistveno bolj evropsko kot v Ljubljani.

O samem pridruženju Slovenije k EU pa je bil predvsem govor na okrogli mizi, kjer je ekonomist Franci Križanič predstavil pozitivne plati vključevanja Slovenije v EU. Član Slovenske ljudske stranke Franc Zagoren se je spraševal, kako ohraniti slovenstvo v novih evropskih pogojih. Koordinator gibanja 23. december mag. Andrej Aplenc pa je polemično dejal, da bo Slovenija s priključitvijo k EU postala italijanski protektorat. Pri tem je bil zelo kritičen do vlade, ki za vsako ceno rine v Evropo in je že s pridružitvenim sporazumom k EU ugodila nekaterim zahtevam, ki jih EU drugim državam ni postavila. Odličen vtis je zapustila Openka Ivana Suhadolc, vodja tiskovnega urada za manj razširjene jezike v Bruslju. Poznalo se je, da je ona že v EU, saj je bila v svojem posegu bolj konkretna. Opozorila je, da se narodne manjšine trenutno ne morejo sklicevati na nobeno pogodbo ali normo v okviru EU, saj je zaščita manjšin prepuščena državam članicam, ki se potem ravna po svojih merilih jezikovne manjšine, vendar smo večkrat o takih programih nepoučeni in jih zato ne znamo izkoristiti.

Niz predavanj letošnje Drage mladih je torej odprl precej vprašanj in zasejal v marsikaterem poslušalcu

več dvomov. Evropski politiki gradijo novo skupnost na ekonomskih osnovah, kar je po svoje razumljivo, saj so ljudje večkrat najbolj prizadeti, kadar se kdo dotakne njihove denarnice. Vendar je treba imeti pred sabo dejstvo, da prava evropska identiteta ne obstaja. Zato bo zelo pomembno, če se bo EU razvijala tako, da bo ohranila bogastvo različnih kultur in postala resnična Evropa narodov, ali se spremenila v bolj enotno skupnost Evropejcev. Problem pa predstavlja prav gotovo tudi nepoučenost o tem, kaj EU je in kaj že lahko nudi. To pa ni problem samo naše manjšine, saj je prav Italija med državami, ki najslabše izkoriščajo vire in možnosti, ki jih daje na razpolago EU.

Za Slovenijo pa so dileme še večje, saj se mora šele odločiti, ali je res pripravljena stopiti v EU ali ne. Za bodočnost je to verjetno resnično edina alternativa, saj jo drugače lahko čaka le izolacija in balkanizacija. Težko pa se je znebiti občutka, da je slovenska zunanja politika pri približevanju k EU pripravljena ugoditi tudi neupravičenim zahtevam drugih držav. Pogrešamo neko strategijo pri pridruženju EU. Vsi govorijo o zaščiti slovenskih interesov in o zaščitni zakonodaji, vendar ostaja vse le pri dobrih nameh in lepih besedah. Se bo Slovenija spet znašla zadnji trenutek v položaju, ko ne bo več izbire in bo morala pristati na zahteve Italije ali kake druge države?

Andrej Maver

TRINAJST IN PETNAJST

Spet v šolo - s starimi in novimi problemi

Petnajstega septembra so dijaki po skoraj trimesečnih počitnicah z veliko muko spet sedli v šolske klopi. Začetek šole ne straši samo dijakov in šolarjev, ampak tudi starše, ki morajo zopet poravnati stroške za knjige, zvezke, in druge potrebščine. Šolski učbeniki so se letos podražili za kar 4%. Najdražji je kot ponavadi klasični licej, saj znaša povprečna vsota potrošenega denarja za učbenike v petih letih šolanja kar 2.000.000 lir. Zaradi teh stroškov si dijaki raje knjige sposojajo ali kupujejo že rabljene.

Kako pa reagirajo na pojav neusmiljene založbe? Ponovno natisnejo iste učbenike, v katerih le v minimalni meri dopolnijo in posodobijo "stari tekst". Problem pa nastane, ko nekateri profesorji zahtevajo novi učbenik z že znanim stavkom: "Dobro bi bilo, da bi imeli novo knjigo".

Minister Berlinguer je s tem v zvezi dejal, naj si dijaki raje kot zelo drage nahrbtnike in potrebščine nabavijo nove knjige. Delno ima prav, vendar pozablja, da so v Italiji žal tudi družine, ki si kljub državni podpori ne morejo privoščiti ne enega ne drugega: ne reklamiranih nahrbtnikov in niti novih po nepotrebnem ponatisnenih učbenikov.

Poslanska zbornica je pravkar odobrila reformo mature, ki jo je sestavil Berlinguer s svojimi sodelavci. V pričakovanju, da reformo odobri še senat, so prišle na dan nove polemike v zvezi s sestavo mešane ocenjevalne komisije (notranji in zunanji člani). Po Italiji v več krajih dijaki izražajo svoje nezadovoljstvo v zvezi z novo matura. Vsi predmeti na ustnem spraševanju, ocene v odstotkih (od 60 do 100), in upoštevanje "zvezdic" v seštevku skupne ocene niso bile všeč niti dijakom v Reggio Emiliji. Nedavno pa je bila tudi v Milanu masovna manifestacija študentov proti Berlinguerju in njegovi reformi.

Minister naj bi uvedel reformo maturitetnega izpita že letos, v slučaju da bi jo senat odobril. Po mojem bi bilo bolje, da bi jo uvedel z naslednjim letom, ker imam občutek, da tudi profesorji ne vedo točno, kako naj bi potekala. Na srečo je minister Berlinguer prisluhnil protestom in odložil reformo na naslednje leto.

Rok Oppelt

Na Dragi mladih je priložnost tudi za pogovore in družabnost.

Svetovni dan mladih v Parizu

Vsako leto je na koledarju mnogih mladih katoličanov označen datum svetovnega dneva mladih, ki se izmenično odvija ali v posameznih škofijah ali na svetovni ravni. Tako je bilo svetovno srečanje pred štirimi leti v Denverju (ZDA), pred dvema letoma v Manili (na Filipinih) in letos v Parizu.

Marsikdo se je verjetno vprašal, kaj je to, da se vsaki dve leti mladi katoličani z vsega sveta zberejo v nekem kraju ob papežu. Tudi jaz sem se tako vprašal in, ko je nanesa prilika, da bi šel v Pariz skupaj z dobrimi prijatelji, sem kar zgrabil nahrbtnik in odpotoval. Seveda sem se pred odhodom pozanimal o različnih organizacijah, ki so pripravile potovanje do Pariza in nazaj. Ponudba je bila kar pestra, s prijatelji pa smo se soglasno odločili, da bomo potovali s slovensko delegacijo.

Naša pustolovščina se je začela že 13. avgusta popoldne, ko smo z drugimi slovenskimi romarji odpotovali iz Lipice. Vozili smo se celo noč, zjutraj pa smo se prebudili na Azurni obali. Že navsezgodaj smo se sprehodili po Monaku in Montecarlu. Pozneje, ko smo si mi in šoferji opomogli po ne-prespani noči, smo nadaljevali pot skozi Nico proti cilju prve etape na naši poti, v Pariz. Program izleta je namreč zaobjemal najprej tridnevno bivanje v Avignonski škofiji.

V teh treh dneh smo se srečali z drugimi, ki so prispeli v Avignon tako kot mi, in tudi z domačini, ki so nas imeli v gosteh. Razdelili smo se po številnih, tudi oddaljenih župnijah, kjer smo imeli samostojen program. V teh dneh smo stanovali pri družinah, na katere smo se precej navezali, saj smo imeli dovolj časa za pogovor in spoznavanje. Turizmu seveda ni bilo namenjeno dosti časa, ogledali smo si samo bližjo okolico, kljub temu pa lahko trdimo, da ima Provansa resnično neko skrivnostno privlačnost. Mnogo Francozov ima v starih srednjeveških vaseh hiše, kjer prebijajo svoje poletne počitnice, pozneje pa se tja kar preselijo kot upokojeanci.

Seveda tudi v tem delu našega romanja niso manjkali skupni tre-

nutki. 15. avgusta, smo se zbrali pri skupni sv. maši v bližini svetišča Notre Dame de Vie, po maši, pa so se nekateri izmed prisotnih narodov predstavili s petjem, tipičnimi plesi in z narodnimi nošami. Predstavili so se Libanonci, Mehičani, Japonci v kimoni, mladi iz Venezuele v belih nošah in Filipinci, ki so vse občinstvo tako navdušili s svojo pesmijo, da so jo morali večkrat ponoviti.

Na zadnji večer našega bivanja v Avignonu smo se vsi romarji in mnogi meščani zbrali v improviziranem gledališču, ki so ga postavili na slavnostnem dvorišču papeške palače. Prisostvovali smo misteriju o odrešenju, ki mu je veličastni okvir papeške palače dajal posebno vzvišenost.

Pariz

S prihodom v Pariz popoldne naslednjega dne, ponedeljek 18. avgusta, so se za nas uradno začeli XII. Svetovni dnevi mladih (fr. XIIeme Journees mondiales de la jeunesse). V ponedeljek in torek se je v Parizu zbralo kakih 500.000 mladih s podeželja in z vseh koncev sveta. Prišli so iz Gane, iz ZDA, Kanade, Mehike, Venezuele, Martinikov, Argentine, s Tajvana, iz Hong-Konga, s Filipinov,

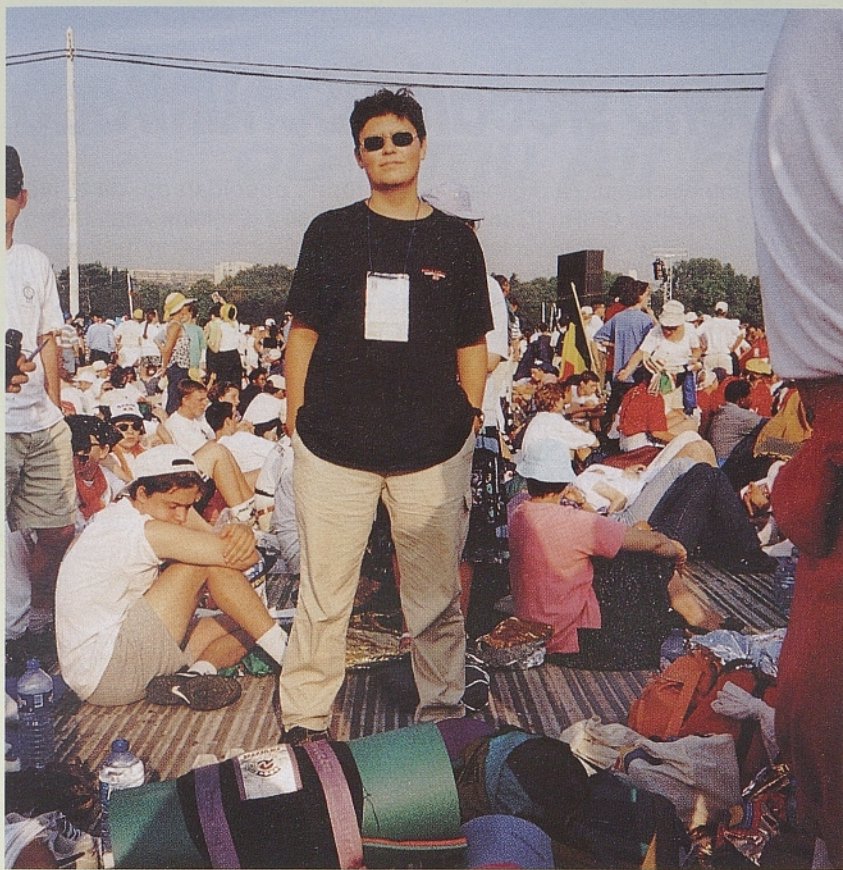
iz Libanona, s Poljske, iz Italije, Nemčije, s Hrvaške, iz Slovenije, Španije in seveda iz Francije (pri tem seznamu sem naštel samo tiste, s katerimi sem se osebno srečal).

Mesto je vse te romarje sprejelo in jih kar pogoltnilo. Pariz je dvanajstmilijonsko mesto, ki obsega poleg središča tudi predmestja v oddaljenosti do 30 km. Francozi imenujejo vse to območje Ile de France (Francoski otok).

Z drugimi potniki našega avtobusa, ki je nosil ime "Dolenjska 11", so nas nastanili v predmestju Pariza, v Champigny-ju na reki Marni. Gostoljubni Francozi so nas tudi tu sprejeli z odprtimi rokami. Več sto Slovencev, Hrvatov, Italijanov in Martinčanov so družine imele v gosteh na svojih domovih in v samo eni župniji. Ena družina je na svoj dom sprejela celo dvajset ljudi in jim vsako jutro nudila zajtrk, mnoge druge pa so nudile prenočišča manjšim skupinam. V stiku s pariško družino sem prvič imel težave s komunikacijo: znali so samo francosko. Kljub temu nam je uspelo zadovoljivo pomeniti se o najpomembnejših stvareh, recimo o uri zbujanja, da ne bi bili prepozni pri aktivnostih - hvala Bogu so arabske številke zadovoljivo mednarodne.

V torek smo se zjutraj prosto sprehajali po mestu, popoldne pa smo prisostvovali otvoritveni maši, ki jo je daroval kardinal Lustiger. Drugače pa je naš tipični dan zgledal nekako tako: zbujanje ob 6.30, ker bi drugače prišli pozno k jutranji molitvi v župniji. Takoj po tem smo kar tekli na vlak za Pariz, tako da smo pravočasno dospeli v stolno župnijo v Creteil, kjer je bila kateheza v slovenskem jeziku. Ljubljanski pomožni škof Alojz Uran nam je govoril o svojih izkušnjah in jih povezoval s prebranimi odlomki iz Evangelija. Drugi narodi so prav tako kot mi imeli dopoldne kateheze v različnih krajih (pri enem izmed teh je neki italijanski škof med predavanjem dejal, da Bog jemlje vsakogar v službo in da daje dvojno plačo). Predavanju je sledilo poglobljanje v pogovornih

Srečanja v Parizu so se udeležili trije fantje iz zamejstva: Aleš Petaros, David Šuligoj in Rok Oppelt (na sliki).

skupinah in pa maša. Obede smo vedno dobivali v bližini kraja, kjer smo se zadrževali.

Popoldne smo sodelovali pri različnih pobudah. Pravzaprav je bilo možnih aktivnosti toliko, da si nismo mogli niti ogledati vseh. Po mestu so bili Forumi mladih, razne delavnice in mnoge turistične znamenitosti, ki so kar vabile k ogledu. Dvakrat pa smo se vsi udeleženci zbrali na Marsovem polju: prvič pri otvoritveni maši in drugič, ko je prispel papež v Pariz.

Zvečer smo se vračali proti domu zelo pozno. Dnevi so bili strašno vroči (nad 35° C), tako da smo navadno zaspali šele okoli enih, ko smo se okopali. Za to pa se moramo zahvaliti gostoljubnosti naše družine, saj mnogi udeleženci svetovnih dni mladih niso imeli te možnosti.

Longchamp

V petek, 22. avgusta zvečer smo v posameznih župnijah imeli spokorno bogoslužje in križev pot, v soboto dopoldne pa se je začelo praznovanje. Vsi mladi gostje v Parizu smo

sklenili 32 km dolgo verigo prijateljstva okoli mesta. Popoldne pa smo se odpravili na hipodrom v Longchampu, kjer je papež naslednjega dne daroval zaključno sv. mašo. Na hipodromu smo prvič začutili, da je v Pariz prišla resnično velika množica ljudi. Organizatorji so računali, da število romarjev ne bo preseglo 400.000 ljudi, na hipodromu pa nas je bilo dvakrat toliko. Lahko si torej predstavljate, kakšna gneča je bila zvečer, ko smo se pripravljali, da bomo prespali pod milim nebom. Iz varnostnih razlogov so namreč zaprli dostop do hipodroma.

V soboto zvečer smo bedeli ob papežu, ki je na ta večer krstil in birnal nekaj mladih z vsega sveta. Organizatorji pa so pri tem pripravili zelo učinkovito glasbeno in svetlobno kuliso. Obe sta pomagali, da so tudi zelo oddaljeni prisotni bližje doživljali dogajanje pri oltarju.

Nedeljska sv. maša je bila višek in istočasno zaključek Svetovnih dni mladih. Ta maša je bila zares nekaj enkratnega iz več razlogov. Žal fran-

coščine ne znam in s sabo nisem imel radia, tako da nisem razumel papeževe pridige. Sredi tiste množice pa sem se zavedal, da je katoliška cerkev res taka kot pravi njeno ime: univerzalna. Se pravi: to, kar jaz verujem, verujejo tudi mnogi drugi mladi ljudje po vsem svetu. Mnogi izmed teh izpričujejo svojo vero dosti bolj pogumno kot mi, verniki v tej naši zamejski Primorski. Poleg tega pa so vneti za kulturo življenja, za spoštovanje svojih bližnjih in celo za ljubezen do svojih sovražnikov. To je bilo prav očitno, saj ni bilo nobenih izgrediv in so vsi pomagali po svojih močeh, da je srečanje za vse čimbolje uspešno.

Po molitvi angelovega čaščenja opoldne je papež napovedal naslednje svetovno srečanje mladih, ki bo leta 2000 v Rimu.

Pohvalno se moram izreči tudi o organizaciji tega srečanja. Zmogli so tako urediti pobude in kraje, da ni bilo nikjer prevelike gneče, da bi lahko postalo resnično nevarno. Poleg tega smo se lahko s posebnimi vozovnicami vozili cel teden takorekoč zaastonj, obede smo dobivali vedno v bližini kraja, kjer smo se nahajali, pa naj je to bilo v naši župniji, na Marsovem polju ali pa tudi ob verigi prijateljstva na obrobju Pariza. V nedeljo pod žgocim soncem, so organizatorji poskrbeli za dovolj veliko količino vode, kljub potrjenemu številu predvidenih prisotnih (1.200.000), če pa je kljub temu kdo padel v nezavest, so takoj poskrbeli za zdravniško oskrbo. Pri vsem tem je pomagala množica prostovoljcev.

Ob povratku v Ljubljano, 25. avgusta, smo si potniki avtobusa "Dolenjska 11" še dejali, da bi bilo lepo, ko bi se še kdaj srečali in delili svojo izkušnjo skupaj z drugimi.

Dragi bralec, če bi rad še kaj izvedeli o Svetovnem dnevu mladih v Parizu kar neposredno od udeležencev, ali če si sploh želiš duhovne poglobitve, te vabim, da se udeležiš kateheze, ki jo pripravlja Odbor za mladinsko pastoralo in borštanska župnija.

Vabim te torej, da se nam pridružiš 11. oktobra 1997 v župni cerkvi v Borštu s pričetkom ob 16.30. Prisotni bodo tudi nekateri mladi iz Slovenije, ki so bili na Svetovnem dnevu mladih, in bodo z nami delili svojo izkušnjo.

Aleš Petaros

Mednarodno glasbeno srečanje Schuntrada

Tokrat vam, dragi bralci, ponujamo pogovor z dvema mladima predstavnicama naše zamejske skupnosti, Martino Feri in Alenko Hrovatin, ki sta se udeležili glasbenega srečanja Schuntrada. Srečanje je potekalo v Švici, točneje v Domat - Emsu.

O srečanju pa nam bosta spregovorili udeleženci sami...

Kako sta pravzaprav zvedeli za to srečanje?

Že spomladi so organizatorji poslali Mosp-u vabilo za dva predstavnika slovenske manjšine v Italiji, ki bi rada sodelovala pri takem večjezičnem pevskega projektu. Breda Susič nama je to sporočila in obe sva navdušeno sprejeli. Za potne in seminarske stroške sva se obrnili na Slovensko prosveto in ZCPZ, ki sta nama olajšali finančno breme.

Kako je potekalo delo na seminarju?

"MMPZ" (Mešani manjšinski pevski zbor) je nastal z namenom, da mladi predstavniki evropskih manjšin поближе spoznajo druge manjšinske jezike in njihovo pevsko tradicijo. Zamisel se je pred enim letom porodila dvema mladima pevovodjema, Frizijki Gerbrich van der Meer in Retoroma-

nu Christianu Klucherju. Za organizacijo pa sta poskrbeli GiuRu (Giuventeyna Rumantscha - lokalna mladinska organizacija) in Yen (Youth of European Nationalities) v okviru Schuntrade '97. To so neke vrste študijski dnevi retoromanske manjšine, kjer se čez dan zvrstijo razna predavanja in okrogle mize o tamkajšnji in širši manjšinski problematiki, zvečer pa so na voljo koncerti domačih glasbenikov, ki pojejo izključno v "rumantsch" (kot Retoromani imenujejo svoj jezik). Letos se je vse to odvijalo od 9. do 15. avgusta v vasici Domat/Ems, nekaj kilometrov od Chura, ki je glavno mesto kantona Grankünden in leži na jezikovni meji med nemščino in rumantsch (zato nosi vas pravzaprav dve imeni: Domat=retoromansko in Ems=nemško).

Naše delo, kot ste že razumeli, je bilo petje. Pevske vaje so potekale bodisi zjutraj kot popoldan, in čeprav so naše "glasilke" delovale po 7-8 ur dnevno, so od samega vadenja nadaljevale še zvečer. Pevske vaje niso bile ne dolgočasne ne naporene, kajti naša dva dirigenta sta si lepo razdelila delo, tako da se nismo nikoli dolgočasili in nismo sploh imeli časa za klepet. Začeli smo z vajami za sprostitve, zjutraj, da bi bili čim bolj budni

in v formi, popoldan pa, da bi lepo prebavili, še z dihalnimi vajami. Sledile pa so vokalne vaje in nato učenje pesmi. Naš repertoar je obsegal še kar precej pesmi, saj smo se jih v štiri

OBVESTILO

Novoletno evropsko Tejzejsko srečanje 1997-1998 se bo odvijalo na Dunaju od 27. decembra 1997 do 1. januarja 1998. Cena srečanja znaša 65 DM, k tej vsoti pa je treba dodati še skromen prispevek organizatorjem na Dunaju. Prijave sprejema Aleš Petarros, 34010 Boršt št. 162, tel. 040/228307. Udeleženci (od 17. do 30. leta starosti; 16-letniki morajo imeti odraslega spremljevalca) naj se prijavijo do 10. novembra 1997. Do srečanja bosta dve pripravi, o katerih bo še naknadno sporočeno.

rih dneh naučili kar enajst. Vse pesmi so bile zanimive, predvsem zaradi drugačnih jezikov in melodij, kot smo jih navajeni pri nas. Poudariti pa hočem, da so naše slovenske pesmi Pa se sliš ipd. žele veliko uspeha in so bili vsi nad njimi zelo navdušeni.

Bi lahko našim bralcem predstavili svoj vtis o seminarju?

Za obe je bila enkratna izkušnja, ker sva spoznali veliko mladih "manjšincev" in ker sva si pridobili novih pevskih izkušenj, ki so nama potrdile, da pesem in glasba sploh ne poznata meja.

Bi nam povedali še kako anekdoto ali prijeten trenutek, ki sta ga doživeli?

Najbolj ganljiv trenutek smo doživeli na zaključnem koncertu, ko se je med izvajanjem retoromanskih pesmi marsikateremu "rumantsch" utrnula solza, ker so razumeli, da smo jim peli s srcem.

Jadranka Cergol

VOICE OF RUMANTSCH.

Radio Rumantsch, il sulet en noss quart linguatg nazional.

Nekaj misli o ameriškem značaju ob filmu *Air Force One*

Se sprašujete, kakšen bi zgledal predsednik Združenih držav Amerike, ko bi bil podoben Indiani Jonesu?! Odgovor je enostaven: oglejte si film *Air Force One* in vaša radovednost bo potešena.

Film *Air Force One* nemškega režiserja Wolfganga Petersena bodo kmalu predvajali tudi v italijanskih kinodvoranah. V njem nastopa slavni in priljubljeni igralec Harrison Ford v vlogi predsednika ZDA ter nekaj drugih hollywoodskih zvezdnikov (med njimi izstopata prepričljiva Gary Oldman v vlogi terorista in Glenn Close v vlogi podpredsednice ZDA). Film prikazuje dokaj neobičajno dogodivščino: skupina teroristov ugrabi letalo ameriškega predsednika s celotno posadko in vsemi potniki, t.j. s predsednikovo družino in najožjimi sodelavci. Cilj teroristov je izsiljevanje ameriškega predsednika, saj le on lahko doseže od svojega ruskega kolege, da osvobodi iz zapora njihovega voditelja. Usoda pa hoče, da se nekaj zatakne in tu se zgodba začne zapletati in postaja iz minute v minuto bolj napeta. Gledalci ob tem zelo uživajo, saj je tempo filma hiter, polno je presenetljivih domislic, tako da te zgodba dobesedno osvoji.

V ZDA je imel film velik uspeh tako pri publiku kot pri kritiki, ni pa reče-

no, da bo naletel na enako navdušenje tudi pri nas. Vtis imamo namreč, da je evropski gledalec manj naiven od ameriškega in obenem tudi bolj zahteven. Film je, kot rečeno, prijeten in zabaven, vendar se nekoliko zahtevnejši gledalec kmalu po polovici filma naveliča preveč neverjetnih prizorov, ki nekoliko pokvarijo do tedaj dokaj spretno in verodostojno prikazan zaplet. Predsednik Združenih držav Amerike, ki se znajde sredi te neverjetne dogodivščine, prav kmalu začneja spominjati na iznajdljivega Indiano Jonesa; to je lahko tudi zabavno, vendar pod pogojem, da stvar razumeš kot subtilno ironijo na račun mita o ameriškem superjunaku, nikakor pa ne moreš več gledati film, kot bi spremljal verodostojno zgodbo.

Američani so bili nad filmom navdušeni tudi zaradi prisotnosti vse prej kot prikritih patriotičnih tonov. Marsikatega evropskega gledalca pa lahko ravno ti poudarki motijo, lahko pa se celo zgodi, da se jim bo smejal. Toda tega patriotizma si ne smemo razlagati smplicitično in ne smemo nanj gledati s svojega zornega kota. Treba ga je namreč uokviriti v celotno zgodbo, ki navsezadnje kar spretno prikaže ameriški značaj in ameriško dušo. Brezpogojna vera in zaupanje ameriškega človeka v svojega predsednika, stalno sklicevanje na določene vrednote, ki predstavljajo temelj ameriškega demokratičnega sistema, niso sad naivnosti in nekritičnosti povprečnega državljana ZDA. Čeprav se nam lahko tako obnašanje zdi smešno ali celo patetično, to v resnici ni. Predsednik, ustava, vrednote, kot sta demokracija in mir, so ene redkih stvari, ki vežejo državljane pisane Amerike - ljudi, ki so se na Novi kontinent preselili od vseh strani sveta relativno pozno in ki jih torej veže bolj malo skupnih imenovalcev. Ne družijo jih ne slavna zgodovina, ne barva kože, ne verstvo, celo jezik je včasih različen od

uradne angleščine... Predsednik torej uteleša Državo, Institucije in Vrednote, v katere povprečni državljani verjamejo, ki jih iskreno spoštujejo in ki ljudi povezujejo med seboj. V Italiji (in tudi v Sloveniji) tega zaupanja in te vere ni, zato se nam morda to zdi tako oddaljeno in nerazumljivo, da se Američanom smejemo. Vprašanje pa je, ali je odsotnost tega čuta za Državo pozitivno dejstvo. Mar se ne pritožujemo vedno pogosteje ravno nad tem, da s(m)o (tako v Italiji kot v Sloveniji) premalo državotvorni?

Skratka: čeprav nas lahko ta aspekt moti, to še ne pomeni, da ga je treba ožigosati kot slabo plat filma.

Če se torej odločite, da hočete preživeti brezskrben večer v kinu, bo *Air Force One* primeren film za vas - pod pogojem, da ga ne jemljete preresno!

Breda Susič

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor mladih.

Pri tej številki so sodelovali:

Ivan Žerjal, Andrej Maver,
Rok Oppelt, Aleš Petaros,
Jadranka Cergol, Breda Susič,
Andrej Zaghet,
Matej Susič in Matjaž Rustja.

Številko je uredila Nadja Roncelli.

Trst, oktobra 1997

Tisk graphart
Obrtna cona Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

MARTA (to ni pravo ime avtorice pismenega izdelka)

Pred očmi imamo urejen pismeni izdelek: razdalja med vrsticami je enakomerna, čeprav omejena; levi rob je skoraj odsojen, ampak vseeno raven; samo desni rob je zelo neenakomeren. Na listu prevladuje črna sled, ki jo je zapustilo pero, medtem ko stopa belina lista skoraj popolnoma v ozadje.

Ritem pisanja ni umirjen, saj je zdaj hiter zdaj upočasnjen; v nekaterih delih pisave pa je celo netekoč in skoraj kristaliziran. Zelo redki so trenutki enakomernega ritma, saj prevladujejo v načinu pisanja številni premori, ki negativno vplivajo na dinamičnost pisanja.

Tudi pri pritisku peresa na papir lahko zasledimo nagle spremembe: v glavnem bi lahko rekli, da je pritisk zelo omejen pri navpičnih črtah, ki predstavljajo voljo in energijo vsakega človeka (včasih pisec ustvarja tako tanke navpične črte, da se zdijo kot sukanci); pero pa z večjo silo pritiska na papir pri vodoravnih grafoloških znakih, ki kažejo na odnos z drugimi in na prilagoditev okolju. Zelo pogosto lahko zasledimo kopičenje črnila na koncu številnih besed.

Način pisanja ni zelo vezan na šolski model: to nam dokazuje, da je pisec doživel notranji razvoj in da je dosegel določeno stopnjo zrelosti.

Podatki, ki smo jih do sedaj nakazali, označujejo na eni strani dobroto, miselno urejenost, sistematičnost, velik čut za odgovornost in vztrajnost, na drugi strani pa strah pred osamljenostjo, odvisnost od preteklosti in ambivalenten odnos do cilja, ki si ga je Marta zastavila. Nadalje je treba omeniti pomanjkanje notranje harmonije, napetost in neurejeno komunikacijo med zavestnim in podzavestnim svetom. Strah pred podzavestnimi silami povzroča napetost in tesnobo: oženje prostora med vrsticami bi kazalo torej na Martin poskus, da bi vzpostavila obrambne mehanizme pred svojo podzavestjo ter da se ne bi prepustila čustvom in instinktivnosti. Taka avtokontrola ne dovoljuje Marti, da bi usmerjala celotno svojo energijo navzven, in povzroča seveda nesproščeno prilagajanje zunanjemu svetu.

Martino inteligentnost označuje sektorialen način gledanja na zunanji svet: rada se zateka v podrobnosti, tako da s težavo upošteva globalnost realnosti. Pri ocenjevanju vsega, kar jo obdaja, skuša biti objektivna, vendar pogosto gleda subjektivno na zunanji svet. Njeno sprejemanje informacij, ki jih posreduje okolje, je hitro, učinkovito in jasno: pri tem procesu je sposobna prodreti do bistva stvari in dogodkov, ne da bi se zaustavljala pri obrobni informacijah. Dojemanje je primerno natančno, organizirano in v glavnem intuitivno, ampak je včasih iz čustvenih razlogov moteno in nestabilno: v tistih trenutkih namreč uporablja večji del svoje energije zato, da bi se branila pred svojimi podzavestnimi silami, zato ji takrat preostaja malo energije na razpolago za kognitivni razvoj.

V okviru inteligentnosti bi tudi omenili, da je njena spominska funkcija razvita predvsem za dogodke, ki so se pripetili v njenem življenju (epizodičen in avtobiografski spomin), manj pa za splošne semantične informacije. Vizuelen spomin je boljši od slušnega.

Naj navedemo še nekaj drugih značilnosti njene inteligentnosti: sposobnejša je za analizo informacij kot pa za sintezo; primerno je kritična in refleksivna; nekaj težav ima pri idejnih asociacijah, ker se rada zateka v podrobnosti in analizi omejenega dela realnosti.

Po Jungu bi lahko rekli, da prevladuje v pisavi miselna funkcija, takoj za njo pa funkcija intuicije; nekoliko manj razviti pa sta funkciji, ki izražata čustva in čutnost.

Marta v glavnem ne popušča pred problemi in ovirami: ko je treba, zna namreč pokazati zobe in dospeti do cilja; pri tem sta ji nedvomno v korist delavnost in dobra volja. Včasih morda izgublja preveč časa, preden dospe k cilju, ker se zaustavlja pri podrobnostih in ker pregleduje delo, ki ga je do tedaj opravila. Kljub temu je vztrajna in je sposobna doseči svoj cilj, saj ima velik čut za odgovornost.

Med delom ne dovoljuje, da bi jo kdo pogojeval: nalogo, ki jo je začela, skuša izpeljati resno, natančno in samozavestno. To ji v glavnem uspe, ker se zaradi avtokontrole pri delu brani pred kakršnem koli vplivu čustvenosti. Za to navidezno odločnostjo, resnostjo in velikim čutom za odgovornost pa se skrivajo nežnost, občutljivost, negotovost in ranljivost, naj omenimo tudi anksioznost, napetost ter strah pred bodočnostjo in neznanim.

V družbi je prijazna in rada obdrži določeno razdaljo pred drugim: precej je zadržana, saj se ne sprošča z lahkoto.

Skratka gre za pismeni izdelek, ki izraža srednjo stopnjo avtokontrole v javnem življenju (po nevrofiziologu Pophalu je to tretja stopnja mišične napetosti). Njen podpis, ki je izraz obnašanja v zasebnem življenju, pa je večji in živahnejši od celotnega besedila. Podpis vsebuje vezane črke (in torej izraža željo po sproščnem odnosu z ljudmi), kar je skoraj v popolnem nasprotju s celotnim besedilom, ki je izraz obnašanja v javnosti. Nazadnje bi lahko še dodali, da izraža način pisanja introvertiran tip osebnosti.

Ona Florentinka mi ne ustreza ("ženske smo ljubosodne") ne poetično ("Pomreč me marom"). Je res, kakšen tudi tega more biti kaj brez poetičnosti. Niti Sicilijanka mi ne ustreza, se malo ne, morda je poetična, a morda ji je politika, politika pa jeniže ženske gledajo. In ženske brez ozkeje zame mi. Knjuba in poetična je morda kakšna druga. Tu jo poetično razumem samo